

«Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясындағы келелі істер

Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің «Рухани жаңғыру» институты бойынша 2020 жылғы атқарылған кейбір жоспарлы жұмыстары туралы ой бөлісуді жөн көрдік. Алғашқы кезекте, фундаментальды ғылыми-зерттеу жобаларына баса мән берілді. Мәселен, «Рухани жаңғыру» институтының директоры, п.ғ.д., профессор, академик А. С. Қыдыршаевтың Жалпы редакторлығымен қазақтың көрнекті ақыны, қоғам қайраткері Жұбан Молдағалиевтың 100 жылдығына орай **«Жұбан Молдағалиев» энциклопедиясы** басылым көрді (Жұбан Молдағалиев. Энциклопедия/ Бас редакторы А.С. Қыдыршаев. – Орал: «Полиграфсервис» ЖШС баспасы, 2020. – 608 бет + 16 бет түрлі-түсті фотосурет). Энциклопедия – грек тілінен аударғанда жинақы ойдың туындысы. Энциклопедияға Жұбан ақынға қатысты 300-ден астам тұлғаның есімін енгізу, 500-ден астам елдімекен атауы мен алуан еңбектердің мәліметтерін ұсыну, Жұбан Молдағалиевтың екі мыңнан астам өлеңдерін талдап, үзіндісі беру жоспарланған. Энциклопедиямен жұмыс *2020 жылдың наурыз айынан қыркүйек айына дейін* жүрді. Энциклопедияның тұсаукесер рәсімі 2020 жылдың 26 қыркүйегінде Хадиша Бөкеева атындағы облыстық қазақ драма театрында өткізілді; **«Батыс Қазақстан облысындағы қоғамдық-саяси ахуалға мониторинг» тақырыбындағы әлеуметтану бағытындағы зерттеу жұмысы.** Зерттеудің мақсаты - Батыс Қазақстан облысы тұрғындарының әлеуметтік әл-ауқат жағдайына, олардың елдегі және аймақтағы қоғамдық-саяси ахуал туралы пікірлеріне, қазіргі мемлекеттік саясатқа және саяси процестің субъектілеріне көзқарасына қатысты тоқсан сайынғы бақылау жүйесінде зерттеу жүргізу. Осы негізде саяси тұрақтылық пен әлеуметтік тиімді қолдауды қамтамасыз ету бойынша практикалық ұсыныстар әзірлеу. *Зерттеу 2020 жылдың маусымынан желтоқсанына дейін жүргізіледі;* **«Батыс Қазақстан облысындағы сыбайлас жемқорлық көріністері туралы қоғамдық пікірді айқындау» тақырыбындағы әлеуметтану бағытындағы зерттеу жұмысы.** Бұл социологиялық зерттеудің мақсаты - БҚО тұрғындарының сыбайлас жемқорлыққа қатысты көзқарасын сипаттау, осы құбылыстың тұлғалар өміріндегі орнын анықтау, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мемлекет қабылдаған шаралар туралы халықтың пікірін білу, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қатысты құқық бұзушылықтың алдын алу бойынша ұсыныстар әзірлеу. *Зерттеу 2020 жылдың шілдесінен қыркүйегіне дейін жүргізілді;* **«Мемлекеттік қызмет көрсету сапасына қоғамдық мониторинг жүргізу» атты әлеуметтану бағытындағы зерттеу жұмысы.** Бұл социологиялық зерттеудің мақсаты - Батыс Қазақстан облысы тұрғындарының қызмет көрсетушілер ұсынатын мемлекеттік қызметтердің қол жетімділігіне, сапасы мен тиімділігіне қанағаттану деңгейін нақтылау, қызмет көрсету кезінде туындайтын проблемаларды анықтау, сондай-ақ осы проблемаларды мейлінше азайту және оларды тиімді шешу бойынша ұсыныстар әзірлеу. *Зерттеу 2020 жылдың қыркүйек айынан желтоқсан айына дейін жүргізіледі.*

«Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында халықаралық, республикалық және облыстық ғылыми-тәжірибелік конференциялар өткізілді. Мәселен, **«Жұбанның жыры – ғасырлар үні»** атты Қазақстанның Халық жазушысы, Мемлекеттік сыйлықтың иегері, қоғам қайраткері, ақын Жұбан Молдағалиевтың туғанына 100 жыл толуына арналған *халықаралық ғылыми онлайн конференция.* **Модератор: Қыдыршаев Абат Сатыбайұлы,** «Рухани жаңғыру» институтының директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Педагогикалық ғылымдары академиясының академигі. Спикерлер: Қазақстан Республикасы Жазушылар одағының төрағасы, ақын **Ұлықбек Оразбайұлы Есдәулет;** ақын, аудармашы, публицист, «Венец» сыйлығының лауреаты **Татьяна Кузовлева (Москва қ., Ресей),** "Алаш" Халықаралық әдеби сыйлығының иегері, «Құрмет» орденінің иегері **Бақтыгереева Ақұштап Бақтыгерейқызы,** Түркия Мерсин университетінің профессоры **Али Арслан,**

Азербайжан ғылым академиясының профессоры **Саилов Галиб Әмірағаоғлу**. 26.09.2020 ж. *М.Өтемісов атындағы БҚУ-дың конференц залы*; «**Әбу Насыр әл-Фараби - Ұлы Даланың рухани ұстазы**» атты *халықаралық онлайн – дөңгелек үстел*. **Модератор: Қыдыршаев Абат Сатыбайұлы**, «*Рухани жаңғыру*» институтының директоры. Ғалым-энциклопедист, ойшыл Әбу Насыр әл-Фарабидің 1150 жылдығына арналған «**Әбу Насыр әл-Фараби - Ұлы Даланың рухани ұстазы**» атты *дөңгелек үстелге* Ресей Федерациясының Орынбор және Саратов облыстары мен Қазақстан Республикасының Батыс облыстарының ғалымдары қатысты. 28.02.2020 ж. *М.Өтемісов атындағы БҚУ-дың конференц залы*; «**ЕАЭО елдері арасындағы қазіргі санитарлық-эпидемиологиялық жағдайды еңсергеннен кейінгі сауда-экономикалық қатынастардың даму болашағы**» атты *халықаралық бейнеконференция*. **Модератор: Юрий Аршинов** – *РФ Саратов облысының экономикалық даму министрінің кеңесшісі*. Халықаралық бейнеконференция жұмысына «*Рухани жаңғыру*» институтының директоры *А.С. Қыдыршаев* пен ғылыми қызметкері *Т.Т. Шайхиев* қатысып, баяндама жасады. 28.05.2020 ж. БҚО ҚХА Достық үйі; «**Абайдың өмір жолы және шығармашылығы**» атты *халықаралық бейнеконференция*. **Модератор: «Еуразия халықтары достастығы» ОХА Басқарма төрағасы В.В. Амелин** (РФ, Оренбург қ.). Халықаралық бейнеконференция жұмысына «*Рухани жаңғыру*» институтының директоры *А.С. Қыдыршаев* пен ғылыми қызметкері *Т.Т. Шайхиев* қатысып, баяндама жасады. 25.09.2020 ж. *М.Өтемісов атындағы БҚУ-дың конференц залы*; «**Ресей-Қазақстан: тату көршілік пен достықты нығайтудағы саяси көшбасшылық факторы**» атты *халықаралық сарапшылар форумы*. **Модератор: «Еуразия халықтары достастығы» ОХА Басқарма төрағасы В.В. Амелин** (РФ, Оренбург қ.). Халықаралық сарапшылар форумы жұмысына «*Рухани жаңғыру*» институтының ғылыми қызметкері *Т.Т. Шайхиев* қатысып, баяндама жасады. 10.08.2020 ж. БҚО ҚХА Достық үйі; «**Конституция: бірлік, тұрақтылық, даму**» атты *өңірлік ғылыми-тәжірибелік бейнеконференция*. **Модератор: М. Өтемісов атындағы БҚУ ҚХА кафедрасының меңгерушісі, «Рухани жаңғыру» институтының ғылыми қызметкері Т.Т. Шайхиев**. Биыл - Қазақстан Республикасы Конституциясының 25 жылдығы. *Конституция* - маңызды құқықтық құжат. Конференцияда «*Рухани жаңғыру*» институтының директоры *А.С.Қыдыршаев* кең көлемді баяндама жасады. Конференцияға облыстық Ассамблеяның құрылымдық бөлімшелері, этномәдени және қоғамдық бірлестіктер, ғылыми сараптамалық топтың сарапшылары, ғалымдар, шақырылған қонақтар, «Қоғамдық Келісім» КММ қызметкерлері, БАҚ өкілдері қатысты. 28.08.2020 ж. БҚО ҚХА Достық үйі; «**Ұлттық бірегейлікті сақтаудағы ҚХА рөлі**» атты *облыстық ғылыми-тәжірибелік конференция*. **Модератор: М. Өтемісов атындағы БҚУ ҚХА кафедрасының меңгерушісі, «Рухани жаңғыру» институтының ғылыми қызметкері Т.Т. Шайхиев**. Конференцияға БҚО жоғары оқу орындарының ғалымдары қатысты. Қатысушылардың жалпы пікірі бойынша, қазақ халқының ұлттық бірегейлігі мәселесін зерттеу үшін оның тарихи өткенін саралап, сонымен қатар қазіргі кездегі Қазақстандағы ұлттық идеологияның жағдайына баға беру қажет. 04.02. 2020 ж. *М.Өтемісов атындағы БҚМУ-дың конференц залы*.

Сондай-ақ, студенттердің қатысуымен өткізілген қоғамдық, тәрбиелік іс-шараларға баса мән берілді. Кейбір төмендегінше: Абай Құнанбайұлының 175 жылдық мерейтойына және Қазақстан халқы тілдер күні мерекесіне арналған «*Тіл – ұлт қасиетінің, салт-санасының негізгі өзегі, халықтың басты белгісі*» тақырыбындағы *онлайн семинар* 2020 жыл 4 қыркүйек күні ZOOM платоформасында өткізілді; ғұлама ғалым Әбу Насыр әл-Фарабидің 1150 жылдығына орай «*Шығыстың Аристотелі*» тақырыбындағы жалпы университеттік және факультетішілік (*6 факультет бойынша*) онлайн дәріс өткізілді (08-16.10.2020 ж. *аралығында*). Оған 700-дей студент қатысты; 7 қыркүйекте «*Ер қанаты - жылқы*» тақырыбында *эссе байқауы* өтті; «*Сананың ашықтығы - жастардың келешегі*» атты *пікірсайыс турнирі* 10 қыркүйекте өткізілді; Елбасының «*Ұлы даланың жеті қыры*» мақаласына орай «*Филология көшбасшысы*» интеллектуалды ойыны 10 қыркүйекте

өткізілді; 14 қыркүйекте «Қазақ тілі латын әліпбиінде» тақырыбындағы дөңгелек үстел өтті; «Абай-тұтас қазақ ақыл-ойының барометрі» тақырыбында профессор Абат Қыдыршаевтың онлайн шеберлік сағаты 2020 жыл 16 қыркүйек күні өткізілді; «Үш тұғырлы тіл – жарқын болашақтың кепілі» тақырыбындағы пікіралмасу алаңы 21 қыркүйекте ұйымдастырылды; 23 қыркүйекте «Ұлы дала ұлысы» атты БҚО дағы тарихи тұлғалардың өмірі мен шығармашылығына шолу ұйымдастырылды; «Бәсекелестік қабілет – сапалы білім бастауы» тақырыбындағы пікір- алмасу ZOOM платформасында өткізілді. 24.09.2020 ж.; 24 қыркүйек күні «Тіл - өлшеусіз қазына, өрісі кең әлем» / “Language is a national treasure” атты 2 курс студенттері арасында үш тілде онлайн-сайыс өткізілді; «Ұлттық құндылық – ұлттың тірегі» тақырыбындағы танымдық шара 2 қазанда өткізілді; «Прагматизм – рухани жаңғыру бағытының мәні» тақырыбындағы дөңгелек үстел 8 қазанда өткізілді; «Ұлттық құндылықтарды насихаттай білейік!» тақырыбында интеллектуалды ойын 12 қазанда өткізілді; «Туған өлке тұңған тарих» тақырыбында ортағасырлық Жайық қалашығына экскурсиялық сабақ 13 қазанда ұйымдастырылды; 2020 жыл 14 қазанда «Қазақ даласы – ежелгі металлургияның отаны» облыстық тарихи-өлкетану мұражайына саяхат ұйымдастырылды; «Әлем туған елді танудан басталады» тақырыбындағы өлкетанушылық, географиялық интеллектуалды ойыны 15 қазанда өткізілді; «Жаңа әліпби емлесін оқыту әдістемесі» тақырыбында университет қызметкерлеріне семинар-сабақ 19 қазанда өткізілді; «Атқа міну мәдениеті Ұлы даладан тараған» тақырыбында қазақтың ер-тұрман ат әбзелдерін таныстыру 19 қазанда өтті; «Латын әліпбиі - өркениет жолы» тақырыбындағы дөңгелек үстел жұмысы 22 қазанда өткізілді; Алтын Орданың 750 жылдығына орай «Алтын Орданың қалалары мен далалары» атты факультетішілік квест ойыны 22 қазанда ұйымдастырылды; «Өтемістен туған он едік, онымыз атқа мінгенде, жер қайысқан қол едік» атты студенттер арасында Махамбеттанушылар сайысы 23 қазан күні сағат 15:00-де өткізілді; «Жүйріктен жүйрік озар жарысқанда» тақырыбында қазақ батырларының тұлпарлары бейнесін сипатталған өлеңдерді жатқа оқудан жарыс 23 қазанда өткізілді; «100 жаңа оқулық: білім жаңғыруының бастауы» атты танымдық сайысы 26 қазанда өткізілді; «Айбынды Алтын адам» тақырыбында университет тарихшыларымен кездесу 27 қазанда өтті; 29 қазанда ZOOM платформасы арқылы «Отандық металлургия өндірісі» тақырыбында танымдық сабақ өтті; қыркүйек айының соңғы аптасында Бөкейордасы, Жаңақала аудандарының тарихи орындарына университет студенттерінің бір апталық экскурсиясы ұйымдастырылды (1 оқытушы, 15 студент). Университет ректоратының қаржылай қолдауымен; М. Өтемісов атындағы БҚУ-дың «Рухани жаңғыру» институтының қолдауымен білім ордасының «Өркен» газетінің бетінде студенттерге арналған «Рухани жаңғыру» жаршысы (газет ішіндегі газет) айына бір рет шығарылып келеді. Қысқасы, тек қана 2020 жылғы қаңтар-желтоқсан айлары аралығында университет ғылымдарының әзірлеуімен «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында **5 (бес) монография, 30 оқу құралы, 250 мақала жарық көрді.**

Университетіміздегі «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында жоспарлы түрде ұйымдастырылған «Махамбет» республикалық әдеби-мәдени, танымдық журналдың тұсау кесеріне арнайы келген Батыс Қазақстан облысы өңірлік-жобалық кеңсе жетекшісі Әдемі Махамбетқызы сөз алып, университетіміздің «Рухани жаңғыру» институтының директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан педагогикалық ғылымдар академиясының академигі Қыдыршаев Абат Сатыбайұлына бүгінгі жаңа ұрпаққа арналып, жүйелі ұйымдастырылып жатқан тағылымды іс-шараларға ризашылығын білдіре келе, «Рухани жаңғыру» бағдарламасын Батыс Қазақстан облысында жүзеге асыруда зор үлес қосқаны үшін М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің «Рухани жаңғыру» институты ұжымына алғыс жариялап, арнайы төсбелгісін ұсынды.